

Η ΝΟΟΤΡΟΠΙΑ ΜΙΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ



γράφει
Αντώνης
Αμπανδονίσης

ampandonis@gmail.com

Πριν από 2 εβδομάδες μας ήρθε η είδηση ότι ο μήνας Μάρτιος για την Αυστραλία θα είναι ο μήνας στον οποίο θα γίνει μία προσπάθεια ώστε όλοι, κυρίως οι ξένοι, να μιλάνε ελληνικά. Καλή η προσπάθεια αλλά χωρίς καμία ειρωνία θα προτιμούσα να μιλάνε τουλάχιστον οι ελληνοαυστραλοί περισσότερο την ελληνική παρά οι Αυστραλοί. Και αυτό το λέω γιατί δυστυχώς υπάρχει ένα έλλειμμα δυναμικής διατήρησης της ελληνικής γλώσσας παρά τις τεράστιες προσπάθειες οι οποίες γίνονται από όλους τους φορείς της παροικίας. Οι λόγοι πολλοί και διαφορετικοί οι οποίοι δεν θα αναλυθούν σε αυτό το άρθρο.

Οι δικαιολογίες όμως οι οποίες λέγονται από τους ίδιους τους ελληνοαυστραλούς (αναφέρομαι για αυτούς που έχουν και τις δύο υπηκοότητες), πολλές. «Εδώ είναι η χώρα μας.», «Τα παιδιά μας θα μεγαλώσουν και θα ζήσουν εδώ», «Η Ελλάδα είναι μακριά», «Το μέλλον είναι εδώ», « Τα αγγλικά είναι διεθνής γλώσσα και μπορείς να την μιλήσεις οπουδήποτε». Αυτές είναι μερικές από τις πρώτες κουβέντες που τις έχω ακούσει πάμπολλες φορές σε σχετικές συζητήσεις.

Θα μείνω στο τελευταίο. Μία παλιά ιστορία λέει πως ο αυτοκράτορας Κάρολος ο Ε΄ της Γαλλίας, μίλησε κάποια στιγμή με το Θεό στα λατινικά, στα ιταλικά με τους μουσικούς, στα Ισπανικά με τα στρατεύματα του, στα Γερμανικά με του λακέδες, στα Γαλλικά με τις κυρίες και στα Αγγλικά με το άλογο του. Βέβαια η γλώσσα που απέρριψε, χαρακτηρίζοντας την ως ακαλλιέρ-



γητη και χαμηλού επιπέδου σήμερα είναι μία διεθνής γλώσσα και μιλιέται παντού. Μπορεί όντως η αγγλική γλώσσα να παίζει ένα σημαντικό ρόλο όσον αφορά την χρήση της γλώσσας ως εργαλείο για την διεξαγωγή εμπορικών συναλλαγών. Ένα άλλο βέβαια είναι ότι η αγγλική γλώσσα έχει το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της μη στατικότητας. Η αγγλοσαξονική δεν ήταν ποτέ στατική γλώσσα καθώς ομιλείτο για περίπου 700 χρόνια από την εποχή των μεταναστεύσεων των αγγλοσαξόνων που δημιούργησαν την Αγγλία τον 5ο αιώνα μέχρι την περίοδο κατάκτησης της Αγγλίας από τους Νορμανδούς. Η πιο σημαντική δύναμη που ουσιαστικά διαμόρφωσε την αγγλοσαξονική γλώσσα ήταν οι γερμανικές της καταβολές που γίνονται εμφανείς στο λεξιλόγιο, στην συντακτική δομή και στη γραμματική της.

Επίσης μεγάλη επιρροή προήλθε και από ένα μεγάλο ποσοστό εγγράμματων αγγλοσαξόνων όπως μοναχοί, κληρικοί που γνώριζαν λατινικά και ελληνικά. Τα λατινικά ήταν τότε η διεθνής γλώσσα της Ευρώπης αλλά η Αγία Γραφή ήταν γραμμένη στα ελληνικά.

Ο Nicholas Ostler, ο οποίος έχει γράψει το « The Lingua Franca », μας παρουσιάζει την πιθανή μελλοντική εξέλιξη σχετικά με την δύναμη και την επιρροή που έχει

σήμερα η αγγλική γλώσσα. Χρησιμοποιώντας παραδείγματα αποκαλύπτει ότι η αυτοκρατορία της αγγλικής γλώσσας, δεν είναι ούτε ακλόνητη αλλά ούτε και μόνιμη. Καμία αυτοκρατορία δεν είναι ακλόνητη και μόνιμη, σημειώνει στο βιβλίο. Τα αγγλικά βέβαια δεν θα αποτελούσαν εξαίρεση.

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που μπορούν να «σπρώξουν» μία γλώσσα στην παγκόσμια επικράτηση της. Οι επεκτατικοί πόλεμοι μίας χώρας, η εμπορική επικράτηση της, ακόμα και η θρησκεία, συμβάλλουν σημαντικά στην διάδοση μίας γλώσσας. Όσο πιο μεγάλη επιρροή έχει λοιπόν μία χώρα στις παγκόσμιες εξελίξεις τόσο πιθανό είναι να επικρατήσει και η γλώσσα της.

Ωστόσο, κάπου εδώ γεννάται το ερώτημα, μήπως τελικά τα αγγλικά ήρθαν για να μείνουν; Για τους τελευταίους 4 αιώνες οι παγκόσμιες δυνάμεις είναι κυρίως αγγλόφωνες. Παρόλα αυτά, η παγκόσμια ισορροπία των δυνάμεων μετατοπίζεται συνεχώς. Μπορεί η Αμερική και η Αγγλία, να χρησιμοποιούν σχεδόν την ίδια γλώσσα με ελάχιστες διαφορές, υπάρχουν όμως αναδυόμενες χώρες όπως η Βραζιλία, η Ρωσία και η Κίνα, στις οποίες τα αγγλικά δεν διαδραματίζουν κανένα ρόλο στην εθνική παράδοση και κάτι τέτοιο συνεπάγεται πολλές και σημαντικές αλλαγές για τα επόμενα χρόνια.

Και όπως υποστηρίζει ο Ostler στο βιβλίο του, μπορεί η παγκοσμιοποίηση να συνέβαλε στην άνοδο των αγγλικών, του εμπορίου, της μετανάστευσης, της οικονομίας και της τεχνολογικής καινοτομίας, πλέον όμως τα δεδομένα αλλάζουν, με αστραπιαία ταχύτητα. Παρουσιάζει μία στροφή προς άλλη πορεία, προς ένα πολύγλωσσο και πολυδιάστατο μέλλον με τα αγγλικά να υποχωρούν σημαντικά. Σε όλα τα παραπάνω θα μπορούσε να ρωτήσει κάποιος, ποιος ο ρόλος της ελληνικής γλώσσας;

Και ας έρθουμε στο σήμερα.

Πριν μας αποχαιρετήσει το 2014 συνέβει η ναυτική τραγωδία του «Norman Atlantic» στην Ανδριαιτική. Ακόμα και αυτή την στιγμή δυστυχώς δεν ξέρουμε επισήμως πόσοι είναι οι νεκροί ή οι αγνοούμενοι. Και όλα αυτά γιατί; Εξαιτίας της γλώσσας. Οι επίσημες ιταλικές αρχές δεν «μπορούν» να βγάλουν άκρη με τις λίστες των επιβατών. Και βέβαια δεν μιλάμε για γλώσσες οι οποίες δεν έχουν κοινές ρίζες ή δεν μιλιούνται στην ίδια γεωγραφική ήπειρο. Αλλά ας δούμε γιατί συμβαίνει αυτό το παράδοξο. Όταν έφτασαν στο λιμάνι της Πάτρας μέλη του πληρώματος του «Norman Atlantic» όταν ρωτήθηκαν για τις λίστες με τους επιβάτες είπαν ότι αυτές οι λίστες ήταν ακριβέστατες και πως έγιναν αναγραμματισμοί στην Ιταλία. «Λέγαμε το όνομα μας στα αγγλικά και το έγραφαν ανάποδα». Δεν θέλω να υπερβάλλω αλλά μπορεί τα ελληνικά να μην είναι διεθνής γλώσσα ούτε εμπορική αλλά η δύναμή της κρύβεται ακριβώς στην λεπτομέρεια και στην εννοιολογική της βάση. Και αυτό είναι κάτι το οποίο οι ελληνοαυστραλοί δεν μπορούν να το καταλάβουν ή δεν το αντιλαμβάνονται. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα αν τα ονόματα ήταν σε ξένη γλώσσα π.χ στα ολλανδικά ή στα ισπανικά και είχε συμβεί αυτό το ατύχημα στην Ελλάδα και έπρεπε η Ελλάδα να μεριμνήσει, χωρίς αμφιβολία δεν θα υπήρχε κανένα πρόβλημα σχετικά με την αναγραφή των ονομάτων, γιατί η ελληνική δίνει αυτή την απεριόριστη δυνατότητα και λεπτομέρεια η οποία μερικές φορές στην κυριολεξία μπορεί να είναιζήτημα ζωής και θανάτου. Μπορεί σε μερικούς αυτό το περιστατικό να φαίνεται υπερβολικό αλλά για σκεφτείτε το λίγο παραπάνω; Ας μην αναφερθώ για την αλλαγής των ονομάτων εδώ αφού οι Αυστραλοί δεν μπορούν να τα προφέρουν και οι ελληνοαυστραλοί τα άλλαξαν για «χάριν συντομίας» και ευκολίας!!!! .

Τελικά δεν ξέρω αν το Μάρτιο θα μιλάμε όλοι ελληνικά στην Αυστραλία, το θέμα είναι ότι στην Ευρώπη δεν μιλάνε αγγλικά. Όσοι ελληνοαυστραλοί έχουν ταξιδεύσει σε ευρωπαϊκές χώρες π.χ. Ισπανία, Γαλλία η αγγλική γλώσσα είναι πολύ περιορισμένη και ίσως αυτό σημαίνει κάτι το οποίο δεν το αντιλαμβανόμαστε ή δεν το θεωρούμε στην Αυστραλία δεδομένο. Καλή φώτιση.

